

Zahteve, na katerih se gradi metodika socialnega dela

V najožjem tehnično strokovnem pomenu uporabljamo t rmin socialno delo takrat, kadar označujemo z njim poseben način delovanja pri uresničevanju ciljev in nalog socialne politike. Kadar uporabljamo t rmin na ta način, označujemo z njim posebno stroko ali poseben način delovanja, s katerim strokovnjaki, največkrat poklicno usposobljeni socialni delavci, v okvirih raznih družbenih služb in delovnih organizacij uresničujejo nekatere naloge in cilje socialne politike.

Metode socialnega dela so se razvijale na osnovi praktičnih izkušenj socialnih delavcev. Prva znanja o metodah dela so črpali socialni delavci iz pedagoške znanosti. Na ta način, pri katerem so upoštevali principe poučevanja, so poskušali stranke pou iti o njihovih možnostih in nemo nostih v okviru obstoječe zakonodaje, šli so pa še dlje in skušali vzgajati svoje stranke tudi s poučevanjem o načinu zdravega življenja, o ljubezni do sočloveka in o verskih resnicah.

Seveda pa so prvim poskusom kaj hitro sledila tudi težka razočaranja. Problemi so se pojavljali sočasno s prvimi odkritji takrat še mlade psihologije. Metodika socialnega dela je najprej hlastno sprejemala spoznanja o procesih volje, kasneje je sprejela nekatere osnove psihoanalize, teorije učenja in socialno psihološke postulate. Med temi so tudi naslednji:

1. Duševni procesi in vedenje ljudi tečejo po nekih zakonitostih, ki jih je v veliki meri mogoče spoznati in nanje tudi vplivati.
2. Vedenjske značilnosti posameznika se izoblikujejo iz danih nagnjenosti ob interakciji posameznika z okoljem v procesu socialnega učenja.
3. Poleg prirojenih bioloških potreb ima človek še psihosocialne potrebe, ki so večinoma pridobljene, njihova zveza z motivacijskimi mehanizmi pa je bolj zapletena.
4. Človekova dejanja so odraz njegovih motivov, vendar vedenja ni mogoče do kraja razlo iti le s poznavanjem človekovih bioloških potreb, pa tudi z upoštevanjem psihosocialnih potreb ne. Motive je mogoče prikazati kot vektorje v polju, s čimer pa življenjsko stvarnost mo no poenostavljamo.
5. Motivacija je lahko tudi podzavestna, se pravi, da se človek ne zaveda vseh svojih motivov in tudi ne more kontrolirati njihovega delovanja.
6. V obremenilnih okoli i inah se raven konstruktivnosti človekovega vedenja lahko zniža, pravimo, da pride do regresa.
7. Oboroženi z metodiko, ki je temeljila na raznih psiholoških postulatih, so socialni delavci dobili nove možnosti za vplivanje na svoje stranke, vendar so pri tem večkrat zanemarjali realnost človekovega družbenega obstoja. Norme enega sloja ali celo vladajočega razreda niso vselej norme vseh pripadnikov kake družbene skupnosti. Skratka, socialno delo se je srečalo z

vprašanjem socialnih in socioloških osnovnih dejavnikov v vedenju posameznikov in skupin. V teorijo metod so prišli ali pa se v njej še zadnji čas uveljavljajo nekateri postulati sociološke narave.

8. Družbeni procesi tečejo po nekih zakonitostih, ki jih je mogoče spoznati. Pri tem je zanimivo, da se v teoriji v večji meri upoštevajo izsledki empiristične sociologije, ki govore o bolj perifernih površinskih družbenih procesih.

9. S procesi v družbeni bazi so pogojeni procesi v družbeni nadstavbi. Tudi pri formulaciji tega postulata naletimo največkrat na bolj meglene opise.

10. Človek je družbeno bitje, zato je njegovo vedenje odvisno po eni strani od njegove osebnosti, po drugi pa od vloge, ki jo more ali mora prevzemati glede na svoj družbeni položaj.

S tem pa še niso naštetni vsi postulati, na katerih se danes gradi metodika socialnega dela, niti ni s tem rečeno, da vse šole upoštevajo vse navedene postulate. Tudi v teoriji metod socialnega dela je precej pestrosti, mnogo razlik pa je tudi v teoretičnem nivoju raznih smeri in šol metodike socialnega dela.

Metodika socialnega dela skuša uporabiti znanstvena spoznanja, tako da nikoli ne zanemari celovitosti pojavov. Razvila se je posebna metoda za delo s posameznikom, posebna metoda za skupinsko socialno delo in posebna metoda za socialno delo v skupnosti.

Nekaj misli v zvezi s temeljnimi načeli socialnega dela

Spoštovanje osebnega dostojanstva stranke je tesno povezano z nekaterimi čustvenimi doživetji, kot so npr. kontakt, simpatija, akceptiranje stranke. To so pa doživetja, ki presegajo meje voljnih, zavestno krmarjenih psihičnih procesov. Zato mora socialni delavec pri poklicnem usposabljanju spoznavati tudi samega sebe, naučiti se mora prisluhniti resonanci dogajanja med njim in stranko. Preveč bi bilo zahtevati od socialnega delavca popolno samoobvladovanje, potrebno pa je, da socialni delavec pozna svoja stališča, predsodke, motive v odnosu do stranke in njenega problema. To ni lahka naloga, vendar upravičeno lahko pričakujemo, da bo socialni delavec, ki bo spoštoval stranko, na enak odziv naletel tudi pri njej.

Bistvene misli o temeljnih načelih socialnega dela pa so naslednje:

1. Metodika socialnega dela se gradi na znanstvenih spoznanjih humanističnih znanosti.

2. Pri proučevanju in praktičnem delu naj socialni delavec zmeraj skuša upoštevati celoto okoliščin in osebnosti.

3. Socialni delavec naj zmerom spoštuje človekovo osebno dostojanstvo in svobodne odločitve ljudi.

Vpliv metodike neke stroke se prav gotovo kaže v strokovni praksi, načela pa pogosto ostanejo kot nekakšni svetilniki ob strani. Na to, kako se bo izvajala metodika v praksi, vplivajo zlasti organizacijske oblike služb, število in vrste problemov, ki jih je treba rešiti, družbeno-politične in kulturne razmere v skupnosti, ne nazadnje pa je pomemben dejavnik tudi status, ki ga posamezna stroka zavzema med drugimi strokami.

Bernard Stritih

(Iz uvoda knjige »Osnovna načela in metode socialnega dela« prir. N.J.)